

Міністерство освіти і науки України
Український державний університет імені Михайла Драгоманова

«ЗАТВЕРДЖЕНО»
Декан педагогічного факультету
проф. Т. О. Олександрівна
« 31 » _____ 2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
(обов'язкової)

ТРЕНІНГ ПАРТНЕРСЬКОЇ КОМУНІКАЦІЇ В ОСВІТІ ДОРΟΣЛИХ

освітньо-професійної програми «Андрогогіка. Освіта дорослих»

галузі знань: 01 Освіта / Педагогіка

спеціальності: 011 Освітні, педагогічні науки

другого (магістерського) рівня вищої освіти

Шифр за навчальним планом ПП06

Київ 2023

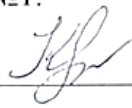
Робоча програма розроблена на підставі навчальної програми «Тренінг партнерської комунікації в освіті дорослих» затвердженої на засіданні Вченої ради УДУ імені Михайла Драгоманова «27» квітня 2023 року, Протокол №5

Розробники програми:

Порядченко Л.А. – кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри педагогіки Українського державного
університету імені Михайла Драгоманова.

Затверджено на засіданні кафедри педагогіки
«25» серпня 2023 року, Протокол №1.

Завідувач кафедри _____

С.А.Кушнірук

I. Опис навчальної дисципліни

Загальні характеристики дисципліни	Навчальне навантаження з дисципліни		Методи навчання і форми контролю
Галузь знань	Кількість кредитів – 3		Методи навчання Бесіда, міні-тренінги, дискусія, робота в групах.
Спеціальність	Загальна кількість годин – 90		
011 Освітні, педагогічні науки (Педагогіка вищої школи)	денна	Заочна	
	Лекції:		
Освітній рівень			
магістр			
	Семінарські:		
нормативна			
	Лабораторні заняття:		Форми поточного контролю індивідуальні запитання.
Рік вивчення дисципліни за навчальним планом	22	12	
	Індивідуальна робота:		
Семестр	-	-	
	Самостійна робота:		
Тижневе навантаження (год.)	68	78	Форма підсумкового контролю екзамен
- Аудиторне: 5 - Самостійна робота: 5	Співвідношення аудиторних годин і годин СРС:		
Мова навчання – українська		1/4	

Предмет вивчення навчальної дисципліни є формування практичних навичок ефективної комунікативної компетентності магістрантів для здійснення успішної педагогічної діяльності

Міждисциплінарні зв'язки: теоретичний та практичний зміст дисципліни „ Тренінг продуктивної взаємодії у освітньому процесі ” тісно пов'язаний із такими дисциплінами як: загальна психологія, психологія особистості, психодіагностика, соціальна психологія, конфліктологія, психологія спілкування тощо.

Мета і завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни є формування та розвиток у магістрів системи психолого-освітніх компетентностей, які забезпечують здатність сучасного викладача ефективно здійснювати науково-викладацьку діяльність освіти дорослих, оволодіти навичками організації суб'єкт - суб'єктної міжособистісної взаємодії у освітньому середовищі, успішно вирішувати професійні та соціально-психологічні проблеми полікультурного освітнього середовища в освіті дорослих.

Основними завданнями вивчення дисципліни є:

- забезпечення розуміння теоретичних основ ефективного професійного спілкування у освітньому процесі навчання дорослих;

- опанування студентами системними навичками ефективного педагогічного спілкування та підвищення компетентності у сфері міжособистісної освітньої взаємодії і комунікації для створення психологічно безпечного розвиваючого освітнього середовища дорослих;
- засвоєння психологічних особливостей, механізмів, закономірностей, умов, чинників розвитку комунікативної компетентності дорослого у освітньому середовищі;
- засвоєння соціально-психологічних закономірностей, умов і чинників розвитку груп, колективів, команд у освітньому просторі вишу;
- опанування магістрантами комунікативними психологічними техніками і методами, що дозволяють ефективно створювати та розвивати систему «викладач-аудиторія» у андрагогічному процесі;

II. Основні результати навчання і компетентності згідно з вимогами освітньо-наукової програми:

№ з/п	Результати навчання	Компетентності
1.	<p>ПРН3.Формувати педагогічно доцільну партнерську міжособистісну взаємодію, здійснювати ділову комунікацію, зрозуміло і недвозначно доносити власні міркування, висновки та аргументацію з питань освіти і педагогіки до фахівців і широкого загалу, вести проблемно-тематичну дискусію.</p> <p>ПРН6.Розробляти оптимальну стратегію колективної, групової діяльності для реалізації проєктів у сфері освіти/педагогіки та міждисциплінарного рівня із дотриманням правових, соціальних, економічних, етичних норм.</p> <p>ПРН7.Створювати відкрите освітньо-наукове середовище, сприятливе для здобувачів освіти та спрямоване на забезпечення результатів навчання.</p> <p>ПРН12.Здатність працювати у міжнародному середовищі на основі позитивного ставлення до несхожості до інших культур, поваги до різноманітності та мультикультурності, розуміння місцевих і професійних традицій інших країн, розпізнавання міжкультурних проблем у професійній практиці.</p> <p>ПРН16.Демонструвати соціально відповідальну та свідому поведінку, слідувати гуманістичним та демократичним цінностям у професійній та громадській діяльності</p>	<p>Загальні компетентності</p> <p>ЗК3.Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.</p> <p>ЗК4.Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.</p> <p>ЗК5.Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.</p> <p>ЗК6.Здатність виявляти, ставити та розв'язувати проблеми.</p> <p>ЗК7.Здатність до міжособистісної взаємодії, мотивувати людей та рухатися до спільної мети.</p> <p>Фахові компетентності</p> <p>ФК6.Здатність управляти стратегічним розвитком команди в процесі освітньо-професійної та освітньо-наукової діяльності.</p> <p>ФК8.Здатність інтегрувати знання у сфері освіти/педагогіки та розв'язувати складні задачі у мультидисциплінарних та міждисциплінарних контекстах.</p> <p>ФК9. Здатність здійснювати науково-педагогічну діяльність у закладах вищої освіти.</p> <p>ФК10. Андрагогічна</p>

		компетентність
--	--	----------------

III. Примірний тематичний план

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 3 кредити ЄКТС 90 годин.

№ п/п	Назва модулів і тем	Кількість годин				
		Всього	Аудиторна робота		Самостійна робота/денна	Самостійна робота/заочне
			Лабораторні/денна	Лабораторні/заочна		
	Вступ. Мотивація до курсу «Тренінг партнерської комунікації в освіті»	2	1	-	1	-
	Змістовий модуль I. Комунікативна компетентність педагогічної взаємодії	27	6	4	21	28
1.1	Блок 1. Комплекс вправ на знайомство та розігрів групи.	9	2	2	7	10
1.2	Блок 2. Комплекс вправ на формування навичок вербального педагогічного спілкування	9	2	1	7	10
1.3	Блок 3. Комплекс вправ на розвиток навичок невербального педагогічного спілкування	8	1	1	7	8
1.4	Блок 4. Комплекс вправ на завершення	1	1	-	-	-
	Змістовий модуль II. Емоційний інтелект в комунікативній взаємодії	26	4	3	22	22
2.1	Блок 1. Комплекс вправ на знайомство та розігрів групи.	2	1	1	1	1
2.2	Блок 2. Комплекс вправ на усвідомлення власних емоцій та емоцій партнера по спілкуванню	11	1	1	10	10
2.3	Блок 3. Комплекс вправ на управління власними емоціями та емоціями партнера по спілкуванню	11	1	1	10	10
2.4	Блок 4. Комплекс вправ на завершення	2	1	-	1	1
	Змістовий модуль III. Конфліктологічна компетентність в комунікативній взаємодії	26	5	4	21	28
3.1	Блок 1. Комплекс вправ на знайомство та розігрів групи.	5	1	1	4	7
3.2	Блок 2. Комплекс вправ на управління конфліктними ситуаціями	11	1	1	10	10
3.3	Блок 3. Комплекс вправ на розвиток особистісної рефлексивності	12	2	1	10	10
3.4	Блок 4. Комплекс вправ на завершення	2	1	2	1	1
	Всього:	90	22	12	68	78

IV. Зміст дисципліни

№	Назва модулів, тем та їхній зміст	К-ть годин
---	-----------------------------------	------------

з/ п		всього	в т.ч. лаборато
1.	Модуль I Комунікативна компетентність педагогічної взаємодії		
	Тема 1.1. Блок 1. Комплекс вправ на знайомство та розігрів групи. Вступ. Знайомство. Вправа «Твоє ім'я». Обговорення правил роботи групи. Вправа на розігрів «Молекули». Мета – познайомитися та запустити групові процеси.	9	2
	Тема 1.2. Блок 2. Комплекс вправ на формування навичок вербального педагогічного спілкування Вправа «Моя проблема у спілкуванні». Вправа «Сила мови». Вправа «Ярлики». Мета – відпрацювати навички спілкування, навчитися усвідомлювати комунікативні установки, проблеми у спілкуванні та їх вирішувати.	9	2
	Тема 1.3. Блок 3. Комплекс вправ на розвиток навичок невербального педагогічного спілкування Вправа «Спілкуємося спина до спини». Вправа «Автобус». Вправа «Положення у просторі». Мета – усвідомити значення та роль невербальних засобів комунікації у спілкуванні.	8	2
	Тема 1.4. Блок 4. Комплекс вправ на завершення Вправа «Попроси вибачення та подаруй посмішку». Вправа «Рукопотискання». Побажання. Прощання	1	1
	Змістовий модуль II. Емоційний інтелект в комунікативній взаємодії		
	Тема 2.1. Блок 1. Комплекс вправ на знайомство та розігрів групи. Вступ. Знайомство. Вправа «Улюблена справа». Обговорення правил роботи групи. Вправа на розігрів «Молекули». Мета – познайомитися та запустити групові процеси.	1	1
	Тема 2.2. Блок 2. Комплекс вправ на усвідомлення власних емоцій та емоцій партнера по спілкуванню Вправа «Мій настрій». Вправа «Тіло та емоції». Вправа «Мотивація». Вправа «Успіхи у минулому». Мета – розуміння власних емоційних станів та уміння ними керувати.	11	2
	Тема 2.3. Блок 3. Комплекс вправ на управління власними емоціями та емоціями партнера по спілкуванню Вправа «Управління емоціями». Вправа «Градус емоцій». Вправа «Перемикання емоцій» Мета – навчитися керувати своїми емоційними станами та впливати на емоції партнера.	11	2
	Тема 2.4. Блок 4. Комплекс вправ на завершення Вправа «Подаруй дарунок». Вправа «Рукопотискання». Побажання. Прощання	2	1
	Змістовий модуль III. Конфліктологічна компетентність в комунікативній взаємодії		
	Тема 2.5. Блок 1. Комплекс вправ на знайомство та розігрів групи. Вступ. Знайомство. Вправа «Сніжна куля». Обговорення правил роботи групи. Вправа на розігрів «Молекули». Мета – познайомитися та запустити групові процеси.	1	1
	Тема 2.6. Блок 2. Комплекс вправ на управління конфліктними ситуаціями Вправа «Мій конфлікт». Вправа «Управління конфліктними ситуаціями». Вправа «Вирішення конфлікту». Мета – сформувати навички розуміння та	11	2

	курування конфліктом.		
	Тема 2.7. Блок 3. Комплекс вправ на розвиток особистісної рефлексивності Вправа «Моя рефлексивність». Вправа «Мої сильні сторони». Мета – усвідомити свої сильні сторони особистості та розвиток рефлексивності	12	2
	Тема 2.8. Блок 4. Комплекс вправ на завершення Вправа «слова вдячності». Вправа «Рукопотискання». Притча. Побажання. Прощання	1	1

V. Контроль якості знань студентів

5.1 Форми і методи поточного контролю індивідуальні запитання.

Індивідуальні завдання

1. **Завдання 1.** На чистому аркуші паперу справа в колонку напишіть проблемні ситуації, які у вас виникали за останні два тижні, далі в наступній колонці напишіть до кожної з них, які емоції та почуття відчували, наступна колонка – написати приблизно 10 негативних аспектів вашої життєвої ситуації, які будуть мати небажані наслідки для Вас. Після цього зліва, навпроти кожного аспекту, записуємо теж 10 позицій, в яких відмічено позитивні сторони існуючої ситуації. І остання колонка – це те, що вчить мене ця ситуація.

2. **Завдання 2.** Записати за останні два тижні ситуації, що з вами траплялися та виявити, які емоції переживали її учасники. Запишіть у дві колонки і в останню колонку напишіть, що б ви могли зробити, щоб змінити їх емоційний стан (з негативного на позитивний). Пропишіть це.

5.2 Форми і методи підсумкового контролю: залік

Орієнтовні завдання до заліку

1. Зміст продуктивної взаємодії у освітньому процесі
2. Співвідношення вербального та невербального спілкування для забезпечення ефективної взаємодії у освітньому процесі
3. Сутність психологічно безпечного середовища, толерантності і тактовності у освітньому процесі.
4. Зміст, структура та роль емоційного інтелекту для продуктивної взаємодії у освітньому процесі
5. Саморегуляція психоемоційного стану особистості та її методики.
6. Позитивне мислення та ресурс як психотехнології ефективної комунікації та збереження здоров'я викладача
7. Якості, що забезпечують ефективність взаємодії у освітньому процесі
8. Основні навички необхідні для здійснення ефективної комунікації у освітньому процесі
9. Слухання та його види, труднощі і роль для реалізації продуктивної взаємодії у освітньому процесі
10. Рефлексія, її види, роль та шляхи розвитку для реалізації продуктивної взаємодії у освітньому процесі

5.3 Критерії оцінювання знань студентів

Контроль успішності студентів проводить відповідно до вимог навчальної та робочої програм дисципліни. Види поточного і підсумкового контролю передбачають врахування таких критеріїв:

- 1) рівень володіння категоріальним апаратом дисципліни, її основними закономірностями;
- 2) рівень сформованості теоретичних психологічних знань з актуальної проблематики дисципліни;

Розподіл балів, які отримують студенти

№ п/п	Вид поточного і підсумкового контролю	Кількість робіт	Коефіцієнт (вартість) виду	Результат
1.	Усна відповідь	6	10	60
5.	Іспит (Тест)	1	40	40
Підсумковий рейтинговий бал:				100

VI. Навчально-методична карта дисципліни

VI. Навчально-методична карта дисципліни «Тренінг партнерської комунікації у освіті»" 2 курс, (д) 2023/24 н.р.

Модулі	Модуль I Комунікативна компетентність педагогічної взаємодії			Модуль II Емоційний інтелект в комунікативній взаємодії модуль III. Конфліктологічна компетентність в комунікативній взаємодії				
Лабораторні	1	2	3	4	5	6	7-8	
Теми	Вступ. Мотивація до курсу «Тренінг партнерської комунікації у освіті»	Блок 1. Комплекс вправ на знайомство та розігрів групи.	Блок 2. Комплекс вправ на формування навичок вербального педагогічного спілкування	Блок 3. Комплекс вправ на розвиток навичок невербального педагогічного спілкування	Блок 4. Комплекс вправ на завершення	Блок 2. Комплекс вправ на усвідомлення власних емоцій та емоцій партнера по спілкуванню	Блок 3. Комплекс вправ на управління власними емоціями та емоціями партнера по спілкуванню	
Дата лекцій								
лабораторні	9	10	11					
Теми	Блок 1. Комплекс вправ на управління конфліктними ситуаціями	Блок 3. Комплекс вправ на розвиток особистісної рефлексивності	Блок 2. Комплекс вправ на завершення					
Індивідуальна робота	<p>1. Завдання 1. На чистому аркуші паперу справа в колонку напишіть проблемні ситуації, які у вас виникали за останні два тижні, далі в наступній колонці напишіть до кожної з них, які емоції та почуття відчували, наступна колонка – написати приблизно 10 негативних аспектів вашої життєвої ситуації, які будуть мати небажані наслідки для Вас. Після цього зліва, навпроти кожного аспекту, записуємо теж 10 позицій, в яких відмічено позитивні сторони існуючої ситуації. І остання колонка – це те, що вчить мене ця ситуація.</p> <p>2. Завдання 2. Записати за останні два тижні ситуації, що з вами траплялися та виявити, які емоції переживали її учасники. Запишіть у дві колонки і в останню</p>							

(питання і завдання)	колонку напишіть, що б ви могли зробити, щоб змінити їх емоційний стан (з негативного на позитивний). Пропишіть це.			
Види контролю	Усна відповідь. Індивідуальне завдання.	Усна відповідь. Індивідуальне завдання.	Усна відповідь. Індивідуальне завдання.	
	екзамен			

Всього 90 год. З них: лабораторні – 22 год., самостійна робота – 68 год.

VI. Навчально-методична карта дисципліни «Тренінг партнерської комунікації у освіті» 2курс, (з) 2023/24 н.р.

Модулі	Модуль I Комунікативна компетентність педагогічної взаємодії			Модуль II Емоційний інтелект в комунікативній взаємодії модуль III. Конфліктологічна компетентність в комунікативній взаємодії			
Лабораторні	1	2	3	4	5	6	
Теми	Блок 1. Комплекс вправ на знайомство та розігрів групи.	Блок 2. Комплекс вправ на формування навичок вербального педагогічного спілкування	Блок 3. Комплекс вправ на розвиток навичок невербального педагогічного спілкування	Блок 2. Комплекс вправ на усвідомлення власних емоцій та емоцій партнера по спілкуванню	Блок 3. Комплекс вправ на управління власними емоціями та емоціями партнера по спілкуванню	Блок 2. Комплекс вправ на завершення	
Дата лабораторні							
Теми							
Індивідуальна робота (питання і завдання)	<p>3. Завдання 1. На чистому аркуші паперу справа в колонку напишіть проблемні ситуації, які у вас виникали за останні два тижні, далі в наступній колонці напишіть до кожної з них, які емоції та почуття відчували, наступна колонка – написати приблизно 10 негативних аспектів вашої життєвої ситуації, які будуть мати небажані наслідки для Вас. Після цього зліва, навпроти кожного аспекту, записуємо теж 10 позицій, в яких відмічено позитивні сторони існуючої ситуації. І остання колонка – це те, що вчить мене ця ситуація.</p> <p>4. Завдання 2. Записати за останні два тижні ситуації, що з вами траплялися та виявити, які емоції переживали її учасники. Запишіть у дві колонки і в останню колонку напишіть, що б ви могли зробити, щоб змінити їх емоційний стан (з негативного на позитивний). Пропишіть це.</p>						
Види контролю	Усна відповідь. Індивідуальне завдання.		Усна відповідь. Індивідуальне завдання.		Усна відповідь. Індивідуальне завдання.		
	екзамен						

Всього 90 год. З них: лабораторні – 12 год., самостійна робота – 78 год.

VII. Основні і допоміжні інформаційні джерела для вивчення курсу

Основні

Основна

1. Барабаш О. (2017) *Стратегії поведінки в конфліктній ситуації* Підприємництво, господарство і право.. № 3. С. 208-212. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pgip_2017_3_47
2. Березовська, Л.І. Конц Т.С. (2016) *Психологічна готовність студентів до розв'язання конфліктів* Науковий вісник Мукачівського державного університету. Серія "Педагогіка та психологія": збірник наукових праць. Мукачево. Випуск 2(4). С.230-233.
3. Білоус Р. М. (2010) *Мій професійний вибір: тренінг старшокласників* Практична психологія та соціальна робота. № 12. 34–38.
4. Годлевська Д. М. (2010) *Тренінг як оптимальний метод формування професійної комунікативної компетентності соціальних працівників* : навч.-метод. посіб. Нац. пед. ун-т ім. М.П. Драгоманова, Ін-т соц. роботи та упр. К. 112 с.
5. Деркачова М. (2011) *Стежинка самопізнання. Тренінгові заняття для підлітків 15–16 років* / Психолог.. № 7. С. 21–25.
6. Кашапов, М. М. Башкин М. В. (2010) *Психологія конфліктної компетентності: навч. посібник* Ярославль:. 128 с.
7. Кравченко-Дзондза О. (2015) *Модель формування комунікативної компетентності майбутніх вчителів початкових класів у процесі професійної підготовки* Людинознавчі студії : збірник наукових праць Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Серія «Педагогіка». Дрогобич . Вип. 31: Педагогіка. С. 177 – 186.
8. Макаренко С. С. (2013) *Формування мотивації досягнень в структурі мотиваційної сфери особистості вчителя* Науковий вісник. Львівського державного університету внутрішніх справ. . С. 314 – 323.
9. Марчак С. (2010) *Психологічний комфорт педагога в умовах конструктивного спілкування. Тренінг-курс для педагогів і майстрів виробничого навчання* Соціальний педагог.. № 1. С. 28–33.
10. Матяш-Заяц Л.П. Долинська Л.В. (2010) *Психологія конфлікту. Навчальний посібник для ВНЗ* К.. 304 с.
11. Міляєва В. Р. Бісик Ю. М. (2010) *Використання психологічних тренінгів для вдосконалення фахової підготовки державних службовців* Практична психологія та соціальна робота. № 11.С. 74–79.
12. Онуфрієва Л.А. Ренке С.О. (2011) *Конфліктна компетентність як складова комунікативної компетентності* Збірник наукових праць Кам'янець – Подільського національного університету імені Івана Огієнка, Інституту психології ім. Г.С.Костюка НАПН України . №12. 751 с.
13. Скок А.Г. (2013) *Толерантність як чинник психологічної готовності майбутніх фахівців соціальної сфери до попередження конфліктів у професійній діяльності* Актуальні проблеми психології: зб. наук. праць Інституту психології ім.. Г.С. Костюка НАПН України, Том. І, Організаційна психологія. Економічна психологія. Соціальна психологія, К. : Вип. 39, 148-152 с.
14. Сотська Г. І. Тітаренко (2018) *Посібник - практикум з формування конфліктологічної компетентності майбутніх фахівців з реклами і зав'язків з громадськістю.* К.. 48 с.
15. Шевчук О. М. (2011) *Організація і методика соціально-педагогічного тренінгу* :Навчальний посібник Умань. 133 с.

Додаткова

1. Воронова О.Ю. (2014) *Проблема формування рефлексії у майбутніх вихователів* Science and Education a New Dimension. Pedagogy and Psychology . №27.
2. Глузман О. В. (2009) *Базові компетентності: сутність та значення в життєвому успіху особистості.* Педагогіка і психологія.. № 2 (63). С. 51–60.
3. Матійків І. (2013) *"Управління емоціями у конфлікті": структура та результати апробації тренінгу* Педагогіка і психологія проф. освіти. № 1. С. 157-168.
4. Шпак М. (2011) *Емоційний інтелект в контексті сучасних психологічних досліджень* Психологія особистості. № 1 С. 284.

5. Філь С. С. (2011) *Визначення, зміст та структура конфліктологічної компетентності студентів – майбутніх фахівців соціономічних професій* Наукові записки НаУКМА. Педагогічні, психологічні науки та соціальна робота. Т. 123. С. 20-24. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/NaUKMApp_2011_123_6

Інтернет-ресурси

1. [http:// www.npu.edu.ua](http://www.npu.edu.ua) (elib@ npu.edu.ua. Електронна бібліотека УДУ імені Михайла Драгоманова
2. <http://www.nbuv.gov.ua/> Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського
3. <http://www.mon.gov.ua>
4. <http://nplu.org/> Національна бібліотека України імені Ярослава Мудрого
5. <https://dnpb.gov.ua/ua/> Державна науково-педагогічна бібліотека НАПН України імені В.О. Сухомлинського